

Szegedi szlavista könyve

A szláv népek nyelvében, irodalmában és történelmében kevésbé jártas olvasónak Cirillről és Metódról általában csak annyi jut eszébe, hogy ők voltak a szláv írásbeliség megteremtői. Esetleg néhányan még azt is hozzá tudják tenni, hogy ez — a kultúrtörténeti szempontból korszakalkotó jelentőségű esemény — ugyanabban az évszázadban zajlott le, mint a számunkra cseppet sem kevésbé fontos magyar honfoglalás. Körülbelül ennyi az az információ, amellyel a mai olvasó a két szláv apostolról rendelkezik, de tegyük hozzá, hogy javarészt önhibáján kívül. Ha ugyanis sőt-nézünk a témával foglalkozó több ezer kötetes szakirodalomban, az orosz, angol, francia, bolgár, cseh, szlovák, lengyel, szerb-horvát, német, japán, sőt tatár nyelven írott művek mellett bizony csak igen kevés magyar nyelvű akad, azok is inkább csak rész kérdésekkel foglalkoznak, elsősorban a kérdéskör hazai vonatkozásaival. Még a két írásalapítóról szóló középkori legendák magyar nyelvű fordítása is csak 1978-ban jelent meg, F. Kovács Piroska tetszetős, de sajnos korántsem tudományos igényű tolmácsolásában, *Pannóniai legendák* címmel.

Mindezek tudatában könnyen megérthetjük, milyen nagy hiányt pótol *Dr. H. Tóth Imrénének*, a témakör egyik legjobb magyarországi szakértőjének a Gyorsuló Idő sorozatban megjelent összegező igényű könyve: *Konstantin-Cirill és Metód élete és működése*. Nem véletlen, hogy a kötet éppen a népszerű sorozat egésze alatt látott napvilágot, hiszen — bár szigorúan tudományos kutatási módszerek gyümölcse — nemcsak a szakember számára hasznos olvasmány. A könyv ugyanis témáját meghaladóan olvasmányos, mindenkinek számára érthető stílusban íródott, hasonlóan a Gyorsuló Idő egyéb kiadványaihoz. Ami pedig a tartalmát illeti, az tulajdonképpen a két szláv testvér-apostol életét feldolgozó

egykorú legendák hírnagyára épül, az azokban leírt eseményeket ismerteti, kommentálja, természetesen a hitelesség kritériumának szem előtt tartásával. Merthogy milyen olvasmány az, amely a huszadik század olvasója számára magyarázatra szorul, ha nem a középkorban íródott legenda? Az érdeklődő olvasó betekintést nyerhet a korabeli Bizánc, valamint a szlávság, elsősorban a bolgár nép történelmébe, kultúrájába, ezzel egyidejűleg pedig abba a bonyolult folyamatba, melynek során a nyelvtudomány a maga eszközeivel hozzájárul az általános ismereteink gazdagításához. Megismerkedhetünk az első szláv ábécé létrejöttének előzményeivel, a triglosszia, a háromnyelvű eretnység elleni következetes harccal, Konstantin és fivére Metód hittérítő tevékenységével, a pápa velük szemben tanúsított jóindulatával, tanítványaik hányattatásaival, s közben még az is kiderül, hogy a cirill betűk tulajdonképpen nem is Cirill betűk. Megtudhatjuk, hogy őseink többször is kapcsolatba kerültek a két apostollal — akik huzamosabb időt töltöttek Pannóniában —, fogalmat alkothatunk a középkorra annyira jellemző hitvitákról, a kor vallási-politikai irányzatairól. Sajnos, viszonylag kevesebb szó esik Konstantin-Cirill filozófusi és tanári tevékenységéről (a fiatalabbik szláv írásteremtőt a források *philosophosznak* nevezték, vagyis egyházi és világi tudományokban egyaránt jártas személynek), ez a rendkívül érdekes probléma azonban egyelőre a szlavisták körében sincs teljesen tisztázva.

A könyvet nemcsak az teszi aktuálissá, hogy a benne feldolgozott téma iránt napjainkban világszerte megnőtt az érdeklődés, hanem az is, hogy ebben az évben ünnepejük az első írásbeliséggel és irodalommal rendelkező szláv állam, Bulgária fennállásának 1300 évfordulóját.

BALÁZS L. GÁBOR

Köszöntjük a pedagógusokat

Vélemények a véleményezésről 2

— Tanárok a diákokról —

A JATE BTK hallgatóinak véleményei az oktatásról, oktatásról, tananyagról nem arattak rögtön sikert a tanárok körében. Nemcsak amiatt volt ez így, hogy sok tanárról csak éles, kritikus hangú vélemények hangzottak el, hanem fontos ok volt az is, hogy ez az új „jogosítvány” még nem érett meg teljesen. Sok finomításra, pontosításra, átalakításra van — és lesz — még szükség, amíg ezzel az új lehetőséggel megfelelő módon tudnak — tudunk majd élni. Arról, hogy a diákok milyen lehetőségeket látnak ebben a véleményezési rendszerben, már volt szó a lap egy korábbi számában. Most „hallgattassék meg a másik fél is”; nyilatkozzanak tanáraink:

Egy pedagógus

— Úgy gondolom, hogy az alapgondolat helyes. Jó, ha a tanárok visszajelzést kapnak a hallgatóktól. Bár a normális tanár—diák viszonylatban ez mindenképpen elvárható, külön bevezetett adminisztrációs formák nélkül is. De ha ez nem működik, a helyébe lépő szervezett véleményezés is betöltheti funkcióját, ha korrekten működik. A hallgatóknak ügyelniük kellene arra, hogy csakis az mondjoni véleményét valamely tanár előadásáról, aki legalább 3–4 alkalommal megjelent. Hihetetlenül válik a vélemény akkor is, ha ugyanazon tanár ugyanazon előadásáról hangoztatja ellenkező vélemények születnek. No és a forma! Sebtemben írkált papírfecnik, mentegetőző különvélemények, elmaradt értékelések komolytalanná teszik az ügyet. Azt is fontosnak tartom, hogy az adott tanárról szóló hallgatói véleményt először az illetékes tanár lássa. Ezután lehetne megvitatni a tanári értekezleteken, tanszéki gyűléseken.

Egy történész

— Már régen elkezdődött az a folyamat, hogy a hallgatókat az oktatási folyamat passzív „tárgyaiból” cselekvő részesévé kell tenni. Ilyen intézkedés volt a 70-es években a heti óraszámok radikális csökkentése, ezzel több lehetőség maradt a diáknak az önálló munkára. Sajnos most ismét a túlterhelés időszakában vagyunk, egyre kevesebb a lehetőség az önálló kutatásokra, ezen változtatni kellene.

A demokratikus lehetőségek egyre nagyobb cselekvési teret

nyújtottak a hallgatóknak (KARI Tanácsban való részvétel, tanszéki összekötők). Ha megfelelően működött volna ez a képviselői rendszer, az eredményeket lehetett volna elérni. Úgy érzem, a hallgatók nem foglalkoztak megfelelő komolysággal, odafigyeléssel az őket érintő kérdésekkel, gyakran egyéni véleményt képviseltek, vagy egyáltalán nem mondtak véleményt, bár lehetőségek lett volna rá.

Ugyanezt mondhatom a véleményezési rendszerről: ha úgy működik, ahogy működni kell, akkor nagyon komoly, fontos tényező lesz. Világosan látni kell a KISZ-nek, hogy mely kérdésekben illetékesek a hallgatók, melyekben nem. Mindent — totálisan az oktatót, oktatást, oktatott tananyag modernségét — nem tudják, nem is lehet megítélni.

Tematika kialakítása, követelmények év eleji tisztázása a számonkérés módjait, a feldolgozandó szakirodalom — szerintem ezek azok a kérdések, amelyekkel kapcsolatban fontos lenne a hallgatók komoly, megalapozott véleménye, benyomásai. Ha mindehhez hozzá akar szólni a diák akkor megvan az a reális veszély, hogy egyáltalán nem veszik figyelembe. A leglényegesebb problémákra kell összpontosítani a figyelmet, így érhető el eredmények.

Fontos, hogy önmaga lehetőségeihez viszonyítsuk az oktatót, ne egy elérhetetlen ideálhoz. Vegyük figyelembe a másik oldalt is a diákok, a demokratikus normák betartását nagyon lényegesnek tartom.

Egy irodalmár

— Nem tudok konkrétumokról nyilatkozni, ugyanis a harmadéves tanszéki összekötőt már kb. 2 hónapja várom a véleményekkel, a negyedéves pedig egy óra késéssel érkezett meg a tanszéki értekezletre. Ennyit a hallgatók hozzáállásáról. A véleményezési rendszert egyébként jónak tartom, nélkülözhetetlennek de így nincs sok értelme...

A lelkesen, nagy elánal induló új jogosítvány végrehajtásával még sok probléma van. De — az egyik nyilatkozatból kiderül — a többi lehetőséget sem használjuk ki megfelelően, demokratikus jogaink papíron lefektetve várják, hogy egyszer (hamarosan?) felbredjenek Csipkerózsika álmukból, és gyakorlatlanság mindennapjaink részévé váljanak.

MÓRO CZ KÁROLY

Új tanterv készül — bölcsészeknek

Kevesebb kötelező óra

A Művelődési Minisztériumban készül a bölcsészettudományi karok új tantervi irányelve, s ennek alapján várhatóan csökken a kötelező órák száma. Miként az egyetemi és főiskolai fősztályon elmondták: az utóbbi évek oktatási tapasztalatait a diákok és a tanárok véleményét, javaslatait figyelembe véve fogalmazzák meg az irányelvet, tervezete előreláthatóan ez év szeptemberéig elkészül. Az irányelv újra szabályozza a tanterveket, a kötelező tantárgyak és órák számát, általában a nevelő-oktató munkát. Kiadásáig viszont eltelik bizonyos idő, ezért a minisztérium vizsgálja: miként lehetne csökkenteni a tanórák számát a tudományegyetemek bölcsészettudományi karain. Lehetségesnek vélik, hogy a pedagógiai, az állampolgári, a jogi és más ismereteket ne önálló tantárgyként, hanem más tantárgyak anyagába építve oktassák a következő tanévtől.

A bölcsészettudományi karokon ezért is szükséges az új tantervi irányelv, mert a jelenleg érvényben levőt 1969-ben adták ki, amely heti 26 kötelező tanórát írt elő a hallgatók számára: tíz órán az egyik, tíz órán a másik szak tantárgyait, hat órán pedig az úgynevezett általánosan kötelező tantárgyakat kellett meghallgatniuk. Azóta a tudományok fejlődése révén szükségessé vált új ismeretek oktatása, s újabb stúdiumokat iktattak a tantervekbe. Az évről évre szaporodó tanóraszám miatt a hallgatóknak heti 35–40 órai előadáson kell részt vennük, így nem marad elegendő idejük arra, hogy arra, hogy olvasás, kutatás révén kiegészítsék az előadásokon hallottakat.

A modern filológiai szakok számára már elkészült a tantervi irányelv, eszerint állapították meg az idegennyelv-szakosok szaktárgyainak óraszámát. Az általánosan kötelező órák számát azonban csak az összes bölcsészettudományi karokra vonatkozó irányelv szabályozhatja.

A többi karon nincsenek ilyen gondok. Az egyetemek természet-tudományi karainak irányelvével az igények szerint folyamatosan megújították. Elkészült a jogtudományi karok tanterve, és annak megfelelően alkották meg a tanterveket.

(MTI)

Nyári egyetemek

A Tudományos Ismeretterjesztő Társulat szervezésében az idei nyáron is megrendezésre kerül a pedagógiai és a művelődésméleti nyári egyetem.

A pedagógiai nyári egyetem július 13. és 21. között a „Képessegfejlesztés, tehetséggondozás” témakörben hangzanak el előadások. A rendezvényen — többek közt — Magyar Tudományos Akadémia és az Országos Pedagógiai Intézet meghívott munkatársai is részt vesznek.

A művelődésméleti nyári

egyetem „Gazdaság és politika” átfogó címmel, július 22. és 30. között tartja foglalkozásait. A Magyar Tudományos Akadémiáról — más előadók mellett — Köpeczi Béla is részt vesz a nyári egyetem munkájában, és az MSZMP Politikai Főiskolájának munkatársai szintén tartanak előadásokat.

Mindkét rendezvény színhelye a József Attila Tudományegyetem újszegedi biológiai előadója lesz.

Tere-fere vizsgák előtt és után (Pataki Zoltán felvétele)